

MEDALION ANIVERSAR

ISTORICUL PETRE POPA - OCTOGENAR, CONTRIBUȚII LA REDIMENSIONAREA MUZEELOR DIN ARGEȘ-MUȘCEL

GHEORGHE NICOLESCU *

În vara anului 2015, profesorul universitar dr. **Petre Popa** a împlinit opt decenii de viață. Acest sumum existențialist îl onorează! Demersurile sale multiple, inițiate și finalizate, preponderent, la Pitești, unde s-a stabilit definitiv (1961), suprapun realitatea Cetății, așadar, timp de peste o jumătate de secol. După cum cunoaștem, anumite preocupări au interferat inclusiv activități specifice instituțiilor muzeale din Argeș-Mușcel.

Petre Popa s-a născut la 16 august 1935, în satul Bocșa, comuna Măciuca, județul Vâlcea, tatăl său, Nicolae S. Popa (1909-1994), veteran de război, fiind cantorul parohiei ortodoxe din localitate. Ca urmare, primele cărți citite de viitorul istoric au aparținut bibliotecii acestei biserici, edificiu reprezentativ al așezărilor rurale, aflate pe valea râului oltenesc Cerna.

După absolvirea Școlii Medii Tehnice de Comerț din Craiova (1953) și a Facultății de Istorie, Universitatea Constantin I. Parhon București (1958), optează pentru activitate didactică, definitivatul fiind promovat în 1962. Din 1961, este membru al Societății de Științe Istorice. Dascăl prin vocație, cu prestații permanente în gimnazii, licee și facultăți din Argeș sau Vâlcea (1958-2008), devine primul istoric, domiciliat la Pitești, căruia i se acordă postbelic, titlul doctoral (1974). Ulterior, obține calități universitare: lector (1976), conferențiar (1997), profesor (2000).

Temporar, va îndeplini anumite funcții publice: director la Casa de Cultură Topoloveni (1959-1961) și Biblioteca Regională Argeș (1961-1964); viceprimar al municipiului Pitești, sau atribuții asimilate (1968-1979); președintele Comitetului Județean pentru Cultură și Educație Socialistă Argeș (1979-1990); decan fondator, Facultatea de Istorie, Filozofie, Jurnalism, Universitatea din Pitești (2002-2004); președinte, Filiala Argeș, aparținând Asociației Române de Prietenie cu Republica Chineză (2001-2015) reprezentant al Clubului Enciclopediștilor din Argeș-Mușcel (2007-2015).

---

* Pitești.

Căsătorit cu profesoara Livia Popa (Limba româna), are un fiu, Dan Gabriel Popa (medic), Senator de Argeş (2004-2008).

Obiectivele sale științifice, stabilite pe termen lung, au vizat patru domenii: îmbogățirea substanțială a portofoliului istoriografic, dedicat municipiului Pitești; analiza dinamicii fenomenologiei universale în viziune formativă; difuzarea conceptelor vehiculate de personalități contemporane, întâlnite de-a lungul timpului; evocarea eroilor neamului. Editorial, asemenea prevalențe majore se regăsesc în titlurile semnate ca autor, listate spre finalul acestui medalion aniversar.

Cu toate că Petre Popa nu a lucrat, efectiv, în muzee, implicarea sa, favorabilă redimensionării instituțiilor specializate, din Argeş-Muşcel, este notorie. Bunăoară, îl regăsim printre oficialii care au decis acordarea fostelor clădiri ale Prefecturii de Argeş (1899) și Primăriei Pitești (1886) pentru Muzeul Județean Argeş (1970), aflându-se, apoi, constant, în apropierea echipelor preocupate de amenajarea expozițiilor fundamentale (istorie, artă, protecția mediului). Totodată, a onorat prima sesiune științifică a Muzeului (25 mai 1970), semnează în Cartea de onoare la inaugurarea actualului sediu central (21 august 1974), prezintă, frecvent, comunicări adiacente celorlalte reuniuni tematice. Susține, direct, electrificarea Peșterii Dâmbovicioara (1980), relansarea săpăturilor arheologice de la Castrul Jidova (1983), amenajarea Casei memoriale Dinu Lipati (Ciolcești-Leordeni), inaugurate la 17 decembrie 1985, toate acestea aflate sub jurisdicția Muzeului Județean Argeş.

Datorita responsabilităților executate, a direcționat, protocolar, vizitele mai multor personalități continentale pentru cunoașterea valoroaselor expoziții evocate anterior, așa cum au fost: Ulanhu, vicepreședintele Comitetului Permanent al Adunării Naționale a Reprezentanților Poporului din Republica Populara Chineză (1979); Marius Stefans Barnard, renumit chirurg cardiolog din Africa de Sud (1982); Dumitru Prunariu, primul cosmonaut roman (1982); Wang Bingnan, președintele Asociației de Prietenie a Poporului Chinez cu străinătatea (1983); Bent Romsdal-Knudsen, președintele Asociației de Prietenie Danemarca-Romania (1983); Mohamed el Moktar Zannad, ambasadorul Tunisiei la București (1984); Lauri Lindgren, director Departamentul de Limbi Romanice la Universitatea Turku, Finlanda (1986); Yosef Gavrin, trimis extraordinar și plenipotențiar al Statului Israel în Romania (1987); Allan Docal, directorul Bibliotecii Americane de la București (1988); Alec Pattison, delegat al Consiliului Britanic în Romania (1989).

Benefic pentru spiritualitatea autohtonă, Petre Popa a conlucrat, fără rezervă cu directorii Muzeului Județean Argeş, Radu Stancu și Spiridon Cristocea, ori colaboratorii acestora, iar conducerea instituției s-a raliat unor inițiative majore, care i-au aparținut omului de cultura aniversat, așa cum au fost: editarea Cărții eroilor (1984); realizarea grupajului de picturi în Galeria

domnitorilor (1987); organizarea manifestărilor Pitești 600 (1988); elaborarea Enciclopediei Argeșului și Muscelului (2008-2014).

În urmă cu câteva săptămâni (14 septembrie 2015), a relansat posibilitatea ridicării Monumentului reprezentativ al eroilor din Pitești.

Semnificativă rămâne contribuția nemijlocită a istoricului Petre Popa la redimensionarea Memorialului de Război Mateiaș (1979-1984), aparținând Muzeului din Câmpulung, director Ștefan Trâmbaciu. În calitate de președinte al Comitetului pentru Cultură Argeș, împreună cu factorii abilitați din Câmpulung, gestionează etape importante din proiectarea, execuția și amenajarea noilor spații, conexe mausoleului anterior, realizarea lucrărilor ambientale, organizarea festivităților inaugurale (24 octombrie 1984).

Respectul față de cei care s-au jertfit pentru cauza națională, în anii participării României la Primul Război Mondial (1916-1918), dorința recunoașterii perpetue a eforturilor patriotice din perioadele 1928-1935 și 1977-1984, convergente edificării Complexului Mateiaș, l-au determinat să elaboreze un volum documentar cu acest generic (1984), reeditat succesiv (1988-2009), folosind surse arhivistice, militare sau civile, eșantioane muzeale, amintiri ale participanților la evenimente cardinale.

În același context, remarcăm insistențele profesorului Petre Popa privind statutul Muzeului din Curtea de Argeș, director Nicolae Moisescu. Alăturându-se forurilor administrative locale, motivează oportunitatea adjudecării unor imobile eliberate prin finalizarea construcției noului spital (1 septembrie 1984), repartizate, apoi, instituției amintite. S-a deschis, astfel, perspectiva reorganizării unui muzeu reprezentativ pentru relieful istoriei Capitalei Basarabilor, până spre zilele noastre, completând, sugestiv, detaliile furnizate de Biserica Sfântul Nicolae și ruinele Curții Domnești, nuanțate medieval. A promovat ideea amenajării actualului muzeu prin: eforturi financiare comunitare, contribuția specialiștilor din toate unitățile de profil ale Argeșului, exprimarea generozității anumitor experți, domiciliați în București, dar, apropiați scopului preconizat.

Depășindu-se rigorile autofinanțării, sărbătorirea Marii Uniri, la 1 decembrie 1989, a prilejuit deschiderea, pentru public, a Muzeului de Istorie din Curtea de Argeș. Concomitent, Casa Noroce a s-a adaptat cerințelor specifice expozițiilor permanente de etnografie și artă plastică (1985), era lansat proiectul salvării picturii murale din monumentul religios amintit (1986), arheologii au acceptat cote superioare la poarta de intrare în fosta reședință voievodală, iar sculptorul Paul Vasilescu primea comanda fermă pentru executarea statuii Basarab Întemeietorul (12 noiembrie 1988).

Anumite repere din evoluția Muzeului Viticulturii și Pomiculturii de la Golești, director Vasile Novac, suprapun inclusiv strădaniile universitarului Petre Popa. Interesul față de această unitate s-a exprimat, inițial, prin

comentariile asupra primei cărți consacrate așezământului, autori Marinel Popescu, Constantin Iliescu, Editura Meridiane, București, 1966, recenzia lectorului Petre Popa fiind publicată în presa locală, Pitești, 18 iunie 1966. Din altă perspectivă, reținem, distinct, contribuția sa la aprobarea extinderii suprafeței pentru rezervația în aer liber (1984) și ridicarea, conform noilor schițe, a câtorva gospodării specifice zonelor grănicerești, prefigurând, astfel, conturul geografic al țării.

Un moment special l-a constituit obținerea transferului statuii Ion I. C. Brătianu, opera sculptorului croat, Ivan Mestrovic, recuperată de la Combinatul Fondului Plastic din Capitală, în parcul conacului Goleștilor, amplasament provizoriu, 21 aprilie 1988, dar și diligențele realizării Rotondei personalităților, busturi executate, ca lucrări pentru licența, de absolvenți ai Institutului Nicolae Grigorescu București, dezvelite cu ocazia sesiunii științifice, datată 26-27 noiembrie 1988.

Remarcăm faptul că, în colecțiile muzeelor Pitești, Golești și Râmnicu Vâlcea se găsesc mai multe obiecte, fotografii, cărți, documente, oferite de familia Petre Popa, recuperate din gospodăria tradițională, existentă în localitatea natală, ori prin foietarea inventarelor bibliotecii uzuale.

După cum a notificat, frecvent, Petre Popa, cunoașterea specificului activităților muzeale a fost inspirată, în mare măsură, de colegul său, din timpul studenției, profesorul Iulian Ilie-Rizea, care a condus, succesiv, Muzeul Regional Argeș și Muzeul Golești, devenind, spre finalul carierei, inspector cultural emblematic al domeniului abordat, cu merite indubitabile asupra dimensiunilor reliefate, astăzi, prin succesele consolidării patrimoniale.

Opera profesorului universitar dr. Petre Popa are caracter plurivalent, totalizează peste 10.000 de pagini tipărite, detașându-se volume precum: *Municipiul Pitești pe noi coordonate* (1969, în colaborare); *Pitești. Memento* (1983, 2008, în colaborare); *Argeș. Cartea eroilor* (1984, coordonator științific); *Mausoleul de la Valea Mare Mateiaș* (1984, 1988, 2009); *Pitești. Ghid de oraș* (1985, în colaborare); *Pitești. Pagini de istorie* (1986, în colaborare); *Istoria municipiului Pitești* (1988, în colaborare); *Istoria economiei naționale a României* (1999, 2001, 2003); *Istoria administrației în România* (2000, 2002); *China. Sensuri istorice* (2000, 2013); *Ion Ionescu de la Brad. Enciclopedist roman* (2000); *Permanente istoriografice românești* (2000, 2002); *Istoriografie universală premodernă* (2001); *Medalioane universitare. Dicționar* (2002, coordonator); *Monografia Universității din Pitești* (2004); *Administrație sistemică universală* (2005, 2006, 2007); *Europa. Destin continental* (2006, 2007); *Statele Uniunii Europene. Sinteze istorice* (2009); *Trei secole de istorie modernă universală (1618-1918)*; *De la Oliver Cromwell la Vladimir Ilici Lenin* (2010); *Interviuri nonconformiste de pe patru continente* (2015). Inițiator, coordonator științific, *Enciclopedia Argeșului și Muscelului*,

volumul I (2008), volumul II (2010), volumul III (2012), volumul IV (2014), varianta electronică. Se adaugă numeroase articole, studii, referate, comunicări, comentarii.

Uneori, în paragrafele tipărite, autorul evaluează sistemul muzeal din Argeș-Muşcel, formulează considerații comparatiste privind structurile similare, vizitate în Azerbaidjan, Austria, Belgia, Cehia, China, Franța, Germania, Gruzia, Italia, Olanda, Rusia, Serbia, Slovacia, Turcia, Ucraina, Ungaria, Vatican, exprimă opinii referitoare la impactul globalizării sau altor fenomene contemporane, analizează atitudinea marilor puteri, suprapusă cauzalității evenimentelor universale contradictorii.

Concluzionând, strategia profesorului Petre Popa, susținută, decizional și lucrativ, de contemporani avizați, privind sporirea rolului cotidian al muzeelor din acest areal, devenea productivă, în bună măsură, spre finalul secolului XX.

Schimbările structurale, survenite după 1989, îi permit, dialogal, să-și asume mai ales eșecurile factologice retrospective, din timpul cât a coordonat domeniul culturii la nivelul municipiului Pitești sau județului Argeș. Rămâne, însa, ancorat realităților diurne, exprimă disponibilități pragmatice, favorabile combaterii rutinei, militează, constant pentru modernizarea unităților muzeale și alinierea cerințelor științifice din Argeș la proiectele Uniunii Europene. Exclue conotațiile politice.

Acum, la împlinirea celor opt decenii de viață, familia noastră transmite istoricului Petre Popa felicitări cordiale, multă sănătate, liniște sufletească!

Pitești, 8 octombrie 2015

A PERSONAL FOR THE ANIVERSARY

THE HISTORIAN PETRE POPA - OCTOGENARIAN. CONTRIBUTIONS TO THE REDIMENSIONING OF THE MUSEUMS FROM ARGEȘ-MUSCEL

Abstract

The previous pages, written by the university professor Gheorghe Nicolescu Ph.D., present the synthesis of the activity of the historian Petre Popa, who turns eighty in 2015. The author evokes the issues that represents the object of study of the historian, highlighting his contribution to the consolidation of the museum institutional system in Arges-Muscel. The titles of the main works published by the historian between 1969 & 2015 are also mentioned.